איסער די מענער האבען אויך די פרוי־ען נעטהאן הויז ארבייט אין קריסטליכע הייזער, די אונטערגעוואקסענע אינגלעך האבען פערקויפט צייטונגען און גע־טהאן אנדערע לייכטע ארבייטען.

דער ערשטער בית הקברות.

געוואהנט האט מען נאך אלין אין באראק אלע צוזאמען, ווייל זיי האבען דאך געוואוסט ביז מען וועט זיי מודיע זיין וועגען זייערע נחלאות (פארמס), וואהין זיי וועלען דארפען זיך איבער־ציהען אויף שטענדיג. נור דא איז ער־שיענען א נייע פראבלעם פאר די איינ־וואנדערער. דאס געמיינזאמע לעבען פון אזוי פיל פערזאנען, די פערשטיקטע לופט, אונסאניטארע בעדינגונגען פון פלאין מאנגעל און אלס צוגאב צו דעם אלעמען פלעגען נאך די מוטערס מוזען פערלאזען די קינדער און געהן זוכען ארבייט. דאס אלעס האט זעהר שלעכט געווירקט אויף די קליינע קינדער וועל־כע האבען אנגעפאנגען צו קרענקען און שטארבען איינס נאכ'ן אנדערען. קיין אידישער בית עלמין איז נאך ניט גע־ווען און די אומגליקליכע עלטערען פון די פערשטארבענע קינדער האבען זיך געפונען אין פערצווייפלונג. אין איין שבת האט זיך געטראפען דריי טויטע קינדער אין באראק וועלכע האבען נאך פערשטארקערט דעם יאוש און צווייפעל פון די אימיגראנטען.

אין טהאמאס סטריט האט דוד ריפ־שטיין געהאט א לעדיגען פלאין. זע־הענדיג אז די אימיגראנטען האבען זיך ניט וואוהין צו טהאן מיט די קליינע מתים, האט ער זיי פארגעלעגט צייט־ווייליג צו בענוצען דאס פלאין פאר א בית עולם. שפעטער האבען די אידען אויסגעפונען אז טהאמאס סטריט האט א שלעכטען נאמען אין שטאדט (אי־בער די פראסטיטוציאן הייזער וואס זיינען דאן דארט געווען) האבען זיי דע־רום בעשלאסען וואס גיכער זיך צו עטאבלירען אן איינענעם בית עלמין. מען האט געמאכט צווישען זיך א קא־לעקשאן און איבערגעגעבען צו די תושבים צו קויפען א פלאין פאר א בית הקברות. דער זעלבער דוד ריפ־שטיין האט געקויפט א לאט אין עלמ־וואוד וועלכעס מען האט געטשארטעט אלס „דהי היברו סעמעטערי אף וויני־פעג". כאראקטעריסטיש איז די ערצעה־לונג פון דעם אלטען מר. מאסקאוויטש וועגען דאס בענייען פון בית עלמין: עס איז געווען, דערצעהלט מר. מאסקא־וויטש, געגוג ביטער אויף'ן הארצען, יעדער האט געהאט קינדער און מען איז ניט געווען זיכער מיט זייער לעבען. דאס בענייאונג פון בית עלמין האט אונז ניכער בעדארפט שרעקען און דאך איז דאס געווען עפעס ווי א מין טרייסט. מיר האבען מיטגענומען אכטצעהן פלאש בראנפען, אויפגעזעצט אלע מע־נער אויף שליטענס און געפאהרען מעסטען דאס פערשנעטע פעלד, אפ־געזאגט א פאאר קאפיטלעך תהילים און געטרונקען לחיים און אזוי אבגע־טאנצט דארט דעם גאנצען טאג אין שנעע. ערשט ארום שבועות ווען דער שנעע איז אראב האב איך אליין אויס־געגראבען די 5 טויטע קינדערלעך און זיי איבערגעפיהרט אויף'ן נייעם בית עלמין"...

(פארטזעצונג פאלגט).

אויסבעסערונג.

אין נומער 12 „דער איד" איז געווען געמעלדעט אז צוויי וויניפעגער פרויען מרס. מאלדון און מרס. סער האבען גע־מאכט פאר נ"פ 100 דאלאר, זייענדיג אויף א בעזוך אין עסטעוואן. יעצט הא־בען מיר ערהאלטען א בריעף פון מר. י. מאלדון וועלכער בעט אונז מודיע זיין אז ביידע פרויען זיינען עסטעוואנער, וואו זיי וואהנען שוין א לאנגע צייט.

מואווינג פיקטשורס רעדען.

אין פראנקרייך האט איינער ערפונ־דען א מאשין וואס וועט צייגען די בע־וועגונגען פון די ארטיסטען פאר מוא־ווינג פיקטשורס און אין דער זעלבער צייט וועט מען אויך הערען ריכטיג די שטימע פון די עקטארס.

א אידישער קאנסטייבעל און א פריזאנער.

יוסף פישמאן, א דעפיוטי קאנסטיי־בעל אין פילאדעלפיא איז ארעסטירט געווארען אויף דער קלאגע אז ער האט צוגענומען 50 דאלאר ביי מאקס ליפ־מאן [illegible] ער האט איהם געפיהרט אין [illegible]

בריעף צום רעדאקטאר.

ווערטהער פריינד רעדאקטאר!

אין נומער 12 „דער איד" האט איהר געבראכט א נאטיץ וועגען מר. יוסף גאלדשמידט און צו ענדע מיט פערוואונ־דערונג געפרעגט למאי טרעט ער ניט אויף אין קווינס טהעאטער. ער איז, שרייבט איהר, א גרויסער טאלאנט און וואלט געמאכט א פוראר.

איך וויל אייך דערויף בעמערקען אז אויך מיר, די מענעדזשערס פון קווינס טהעאטער ווייסען אז מר. גאלדשמידט איז אין וויניפעג, מיר האבען איהם נאך מקבל פנים געווען ביי זיין אנקומען אהער, מיר האבען איהם עמפפאנגען דעם טאג פון זיין קומען און מיט איהם פערבראכט ביז ארום 1 אוהר ביי נאכט. מיר האבען אויך געהערט וועגען זיין שוישפילער און זינגער טאלאנט און דערום האבען מיר מיט איהם אין א פאאר טעג ארום פון זיין אנקומען פער־האנדעלט וועגען ביזנעס. מיר האבען איהם געאפערט דאס טהעאטער צו א זעהר בילינען פרייז. מיר האבען איהם פארגעשלאגען ער זאל זיך אליין צו־נויפשטעלען א קאמפאני. אבער ער האט זיך דערפון אבגעזאגט, אנגעבענ־דיג אלס אורזאכע, דאס ער איז דא פרעמד. מען האט זיך ענדליך שוין מיט איהם כמעט אויסגעגלייכט אז פאהרען זאל טרילער און ער, גאלדשמידט, זאל זיין דער בעל הבית און מענעדזשער. אבער נאכהער האט ער חרטה געקרא־גען און פערלאנגט 100 פראצענט. דאס איז אזא פאדערונג וואס יעדער וואס איז בעקאנט אין טהעאטער ביזנעס ווייס אז דאס איז אונמעגליך. און דער־פאר ווערטהער פריינד רעדאקטאר איז מר. גאלדשמידט ניט אויפגעטראטען ביז יעצט פאר'ן היעגען פובליקום.

אכטונגספאל ב. ש ע פ ס.

אין די טהעאטרע.

אין די וואקער.

אלעמען איז בעקאנט אז דאס איינ־ציגע פלאין וואו דער צושויער קען גע־ניסען א גייסטיגען פערגעניגענדען אבענד איז בלויז די וואקער טהעאטער וואוהין עס קומען אלע וואך אנדערע גרויסע און וועלט בעריהמטע סטארס. מאנטאג דעם 27טען מאי וועט אין די וואקער טהעאטער אויפטרעטען די פרימאדאנא מאדאם שוהמאן היינק וועלכע רעכענט זיך פאר דער גרעסטער קאנטראלט און וועט דורכפיהרען א רייכע פראגראם פון אפערא אריעס, סאנגס און באלאדעס. די שוהמאן האט איבערראשט אלעמען מיט איהר שטי־מע, אין די גרויסע אייראפעאישע צענ־טערען האט זי געהאט די ריזיגסטע בייפאלען.

מעי ראבסאן איז איינע פון די בעס־טע קאמיקערינס אויף דער ענגלישער ביהנע און וועט אויפטרעטען אין די וואקער אין צוויי פון איהרע סוקסעס־פולע זאכען „עי נייט אאוט" און „דהי רידזשוואוועניישאן אף אונט מערי". זי וועט שפיעלען 5 נעכט פון דינסטאג דעם 28טען מאי.

אין די עמפרעס.

דאס עמפרעס טהעאטער אנאנסירט איבעראל אז דאס איז דאס איינציגע פלאין וואוהין אלע געהען. און דאס איז גאנץ ריכטיג. דען דאס איינציגע טהעאטער וואו מען קען זיך אמוזירען גרויסארטיג איז די עמפרעס טהעאטער וואו אלע וואך איז א רייכע פראגראם פון די בעסטע ארטיסטען אויף דער וואדעוויל ביהנע. דאס עמפרעס טהע־אטער געווינט אלע וואך, אלע טאג נייע סימפאטייזער און פאטראנייזער, דען מען ווייס איבעראל אז די עמפרעס בעמיהעט זיך צופריעדענצושטעלען איהרע בעזוכער אויף'ן בעסטען אופן. געהט איין מאל אין די עמפרעס און איהר פערבלייבט איהר שטענדיגער פאטראנייזער.

אויף נעקסטע וואך האט די עמפרעס פאר אייך א זעהר רייכע פראגראם. זעהט דעם אדווערטייזמענט אין דיזער צייטונג און איהר וועט זיך איבערציי־גען אין די ריכטיגקייט. אין די עמפרעס ווערט געשפיעלט דריי מאל טעגליך.

דער טעלעפאן נומער פון „איד" איז סט. דזשאהן 2213

שבת אויבס.

וויין — הומאר — סאטירע.

א ים סטענע.

פון ז. פראסאוו.

אונטער דער בעגלייטונג פון א מחנה ים פישען זענען די „טיטאניק" פאסא־זשירען געבראכט געווארען צום לויתן אויף א פעדהער, ווארום די „טיטאנישע" געסט האט שטארק ניט געשמעקט דער הפקר פון די אונטער־וואסער באנדיטען וואס שלינגען אלעס וואס עס קומט זיי צום מויל און זיי האבען געפאדערט דין. האט מען זיי געבראכט צום לויתן. הא־בען זיך די געסט פארמירט אין נאציא־נאלע גרופעס און דאס ערשטע ווארט האט גענומען די גרויס־בריטאניער גרו־פע: הערשער פון טיפען ים! מיר, קינ־דער פון דער גרעסטער וואסער־מאכט זענען יעצט נעפאנגען פיר דיר און מיר פערלאנגען אונזער פרייהייט. ווארום עס פאסט ניט פאר די קינדער פון א שעקס־פיער, א דארווין א בייראן, א קינג עד־ווארד און א קווין וויקטאריא צו ווערען פערשלונגען ביי פיש. מיר ווארנען אייך איהר וואסער באנדיטען, היט זיך פאר דעם צארן פון די בריטאניער!

מיר, זאגט די פריישיש גרופע, זיינען קינדער פון דער גרעסטער וועלט מאכט אויף דער יבשה, מיר האבען דעם גרעס־טען מאנארך וועלוועלע דער צווייטער וועמענס נאמען דערציטערט זאגאר די פיש און טאמער האלט איהר ניט מיט דער אלטער ארדנונג, מיט איהרע מא־נארכען, האבען מיר די גרעסטע מאכט פון דער נייער ארדנונג, די סאציאליס־טישע מיט „פארווערטס'ן" און „נייע צייטען" אלס וואפען, וועה צו אייך ווען איהר פערשלינגט אונז! אונזער ברודער ארגאן דער „פארווערטס" פון נויארק וועט פערטהאן דעם ים מיט וואסער אויף עדיטאריעלס און בינטעלס, וועט איהר בלייבען אהן א היים.

לאזט אונז אב! טענה'ט די יענקי גרופע, מיר זיינען די גרעסטע געלד מאכט אויף דער וועלט. און דערשלינגט איהר אונז, די קאפיטאנען פון דער אינדוסטרי אין יענקי לאנד, וועלען אונ־זערע קינדער גרינדען א פיש טראסט, וועט פון אייך קיין שריד ופליט ניט פערבלייבען.

דו אידישער גניץ! פאנגט אן די רו־סישע גרופע מיט א בייזער, בעפעהל דיינע חברה צו ברענגען אונז צוריק אין צארענלאנד. אונזער מאכט איז אונפע־גרענעצט און יעדער עולה וואס ווערט בעגאנגען געגען אונז גיבען מיר אב די אידען מיט פראצענט.

צו לעצט האט גענומען דאס ווארט די אידישע נאציאנאלע גרופע: אדוני קעניג, הערשער פון טיפען ים! מיר בעדאנקען אייך פאר אייער חסד וואס איהר האט ניט קיין „קראמע יעווערעוו" געזעץ און פאר אייער מאיעסטעטישען אפעטיט איז ניטא ארעם און רייך, איד און קריסט.

דער לויתן האט אויסגעהערט און נאכהער האט ער מיט זיין סוויטע גע־פראוועט די סעודה.

לשון הרע נאטיצען.

פון פלוני בן פלוני.

אורטהיילענדיג נאך דעם שרעק וואס האט אריינגעדרונגען צווישען די בעלי בתים פון „אווראלס" האט מר. זאלצ־מאן די בעסטע שאנסען דורכלויפען די נארד ענד און ניט פאלען...

* * *

איינע פון די אורזאכען פאר וועלכע דער רעדאקטאר פון „איד" איז נעקריוו־דעט געווארען איז דערפאר ווייל ער האט 9 מאל דערמאהנט זאלצמאנס נאמען אין עלעקשאן צייט. אויף דער פראגע פון וואנען איז עס נעדרונגען? האט דער ליבעראלער „אווראל" מאנופעק־טשורער אויפגעזוכט 4 אונפריינדליכע וויצען אויף זאלצמאנס רעכענונג 1 בע־צאהלטען אדווערטייזמענט און 1 עדי־טאריעל מכה זיין דורכפאל אלס סקוהל טראסטי.

* * *

ישוע הנוצרי, ניטשע און קארל מארקס, זייער ברכה אויף דער פרוי. (על פי נוסח זשיטלאווסקי).

ישוע: ברוך אתה... שעשני על ידי אשה. ניטשע: שלא עשני אשה. מארקס: שעשה כרצונו.

* * *

ספירה'ניקעס, ס'איז שוין היינט דא [illegible]

נארד ענדער נאטיצלעך.

פון א נארד ענדער.

די פאבליק באד האט איינגעארדענט אזעלכע שפריין בעדער אונטער וועלכע עס ווערט ארבגעוואשען די גרעסטע שמוץ.

אבער צי זיי וועלען קענען ארבוואַ־שען די שמוץ פון אונזערע שמוציגע פאליטישענס, זיינען מיר ניט זיכער.

* * *

אקענען דעם וואס איהר זאגט שיק־סעס. מילא שיקסעס פערשטעהען מיר, מיר שטויסען זיך אן... אבער צו וואס האט די „קענעדיען איזראעליט פאבלי־שינג קאמפאני" נעדארפט די שקצים, פערשטעהען מיר ניט. אפנים אויף צו היטען די שיקסעס... דוקא ניט קיין צאצקעדיגע שומרים...

* * *

די קאמיטע פון תלמוד תורה האט מודיע געווען אז זי וועט צושליסען די אלטע תלמוד תורה.

דער פרינציפאל לאכט זיך אויס דער־פון, דער געוועזענער וויצע פרעזידענט וועט איהם שוין קריגען א שטעלע...

* * *

מיר קענען אנזאגען א פרעהליכע בשורה צו אלע וויניפעגער אידען: די „טאלאנטפאלע" טענצער פון קווינס וועלען אין גיכען אוועקפאהרען. מען מאכט שוין בענעפיטס.

* * *

ווען מיר האבען געפרעגט סקלאווע־רען ווארום ער האט זיך פערשריבען אלס מיטגליעד אין דער „וואהי עם סי איי", האט ער אונז געענטפערט אז ער וויל זיי מאכען פאר ב. צ. און פערקוי־פען שקלים...

* * *

אויב די פיפעלס בוק סטאר מיינט נור די בעקוועמליכקייט פון פובליקום מיט דער ערעפנונג פון איהר נייעם בראנטש, דאן וואלט געווען ניט מעהר ווי רעכט אז דער צווייטער פארטנער זאל אויך חתונה האבען און עפענען נאך א בראנטש צוליעב דער בעקוועמ־ליכקייט פון פובליקום...

* * *

פערזענליכעס.

מיט דעם פאקט וואס די געגאסען האבען פעראנשטאלטעט א מיטינג פאר מאראקער פאגראם, זעהען מיר אין דעם א צייכען פון קומען צום שכל. און דע־רום ציהען מיר צוריק אלע אונזערע בעשולדיגונגען געגען זיי. עס איז ערשט איין יאהר אז זיי האבען אריינגעמופט אין שכנות מיט דער „נקבה" מרים און האבען שוין געמאכט אזא פארטשריט, פערהאפען מיר אז אין גיכען זאלען זיי שוין אנהויבען געהן יעדען טאג אין שוהל אריין אויך.

* * *

ווי מיר האבען געהערט וויל דער פרעזידענט האבען א נקבה אלס בוק קיפער אין דער ת"ת.

דאס איז דערפאר וואס ער איז איי־נער פון דער „קענעדיען איזראעליט פאבלישינג קאמפאני" וואס האט צו טהאן מיט נקבות, נאך גוי'אישקע דערצו.

א גרעסערער יסוד פון אייערע זיבען יסודות. דאס איז ממון שבממון. האט עס אין זינען ווען איהר צעהלט רענט און פראצענט.

* * *

צום פערזענטען

דעם טאפ פלאר פונ'ם דורכגעפא־לענעם „לייבאר טעמפעל". פאסענד פאר א נאציאנאל ראדיקאלע שולע.

זיך נאכפרעגען ביי די נארד ענד „לופט שלאס" ארכיטעקט קאמפאני.

* * *

פאר וואס ער וויינט.

אין בית יעקב שוהל ביי דעם הספד איבער דער „טיטאניק" האט מען גע־טראפען זיצען א יונגעמאן שטארק פערוויינט. אויף דער פראגע ווארום ער וויינט אזוי שטארק נאך דער נעזונקע־נער שיף? האט דער יונגערמאן געענט־פערט: ווי זאל איך ניט וויינען?! אז עס מאכט זיך איין מאל אין הונדערט יאהר אז א שיף געהט אונטער, דארף גראד מיין שוויגער פאהרען מיט אן אנדער שיף.

לעזט און סובסקרייבט זיך אויף דעם „איד".

מיר בעטען ביי קיינעם קיין שטיצע ניט, מיר האבען דאס ניט פערלאנגט זייט די צייטונג עקזיסטירט, דאס איינציגע וואס מיר בעטען אייך יא, איז, ווערט סובסקרייבער און בעצאהלט אייער סובסקריפשאן געלד.

א דאלאר שפיעלט ביי קיינעם קיין גרויסע ראלע ניט: א דאלאר הייסט אזוי גוט ווי צוויי סענט א וואך, און וואס פאר א ווערטה האט ביי א אידען 2 סענט א וואך? מער שפעטסט ווען איהר ווייסט אז דורך אייער סובסקריפשאן געלד ווערט געשטיצט און אויפגעהאלטען א אידישע צייטונג פאר דער וועסט.

„דער איד"

איז ניט קיין פארטייאישע צייטונג, זי בעלאנגט [illegible] פערלאנגט ניט קיין שטיצע פון פארטיי געלדער. [illegible] טייאישע, אום אמת צו דיענען די אינטערעסען פון איהרע [illegible] מעהר ווי רעכט אז די, וועלכע האבען שוין איינגעזעהען די נויטווענ[illegible] א אידישער צייטונג אין דער וועסט, אז די וואס פערשטעהען די נוצען וואס אידישע אונפארטייאישע צייטונג קען ברענגען, די אידען, זאגען מיר, דארפען דערום זיך סובסקרייבען און ווערען לעזער און פאטראנייזען די צייטונג.

עס איז דאס ערשטע מאל

זינט די צייטונג עקזיסטירט דאס מיר שרייבען אזא אויפרוף. מיר האבען אימער געדענקט אז דעם אידישען לעזער דארף מען דאס ניט זאגען, אז ער קען און דארף דאס אליין פערשטעהן.

אלע וויניפעגער אידען ווייסען אז מיר וואלטען געווען פערשפארט צו שרייבען אזעלכע אויפרופען, ווען מיר זאלען געווען וועלען פערקויפען די צייטונג צו א פאליטישען־בינטעל, ווען מיר זאלען געווען וועלען פערקויפען די אינטערעסען פון אונזערע לעזער. מיר האבען אבער די צייטונג בעסער איינגאנ־צען אבגעשטעלט און ניט געוואלט אז זי זאל רעגיערט ווערען פון ארהי פרחי און דערביי זאלען ליידען די אינטערעסען פון די נארד ענדער אידען.

יעצט איז אונזער איינציגער פערלאנג און איינציגע בקשה אז די וואס ווילען די צייטונג זאל עקזיסטירען, זאלען אליין ווערען סובסקרייבער און אויך זעהען אז זייערע פריינד און בעקאנטע זאלען ווערען סובסקרייבער.

מיר גיבען צוריק 6 זייטען

ווייל די דרוקעריי איז נאך ניט איינגעארדענט אויף א ריכטיגען אופן, זיינען מיר געצוואונגען אין די ערשטע פאאר וואכען ארויסצולאזען בלויז פיער זייטען. די אלע שוועריגקייטען אבער וואס זיינען פאראן ביי יעדער נייער אונ־טערנעהמונג וועלען מיר אין גיכען בעזייטיגען און „דער איד" וועט ווידער ערשיינען אין 6 זייטען.

„זשיד" פון ג. מאטשעט

אין גיכען פאנגען מיר אן צו דרוקען א זעהר אינטערעסאנטע ערצעהלונג מיט'ן נאמען „ז ש י ד" פון א רוסישען שריפטשטעלער ג. א. מ א ט ש ע ט. דער שרייבער שילדערט א אידישען דאקטאר אין רוסלאנד, וועלכער האט קיין אנדער נאמען ניט געהאט אויסער „זשיד". דאס איז א זעהר [illegible] נענדע ערצעהלונג.

ראמאן פון אמעריקאנער לעבען

ווען עס וועט זיך ענדיגען די גרויסע און זעהר אינטערעסאנטע ערצעה־לונג „זשיד", וועלען מיר אנפאנגען צו דרוקען א ראמאן, געשריבען פאר'ן „איד" פון דעם ראמאניסט דר. בן גור, אויס נויארק, וואו עס ווערט געשילדערט דאס ארימע, דאס רייכע און דאס אויסגעלאסענע לעבען אין נויארק.

דער ראמאן, ניט קוקענדיג דערויף וואס ער איז שפאנענד פון דער ער־שטער פארטזעצונג אן, איז א ריכטיג בילד פון דאס לעבען פון די אימיגראנטען אין נויארק, זייערע גייסטיגע און עקאנאמישע ליידען.

מיר, פון אונזער זייט, וועלען טהאן אלעס מעגליכעס אז די צייטונג זאל וואס אמאל בעסער און שעהנער זיין. און יעצט דארפט איהר אויך אנווענדען אביסעל מיה און אונז העלפען אין מאטעריעלען זינען.

ווערט סובסקרייבער, זעהט אז אייערע פריינד און בעקאנטע זאלען ווערען סובסקרייבער. סובסקריפשאן פאר א יאהר איז בלויז איין דאלאר, צוגעשיקט דורך פאסט $1.50

איהר קענט אונז אויך פיעל העלפען דערמיט וואס איהר וועט פאטראנייזען אונזערע אדווערטייזער און דערביי דערמאהנען אז איהר האט געזעהען זייער אדווערטייזמענט אין „איד". און דאס וועט אייך קיין געלד און אויך קיין מיה ניט קאסטען און [illegible] וועט איהר דערמיט האבען געטהאן א געפעליגקייט.

אדרעס:

THE ISRAELITE

[illegible] Main Street Phone St. John 2213

אדער

[illegible] Anderson Ave. Phone St. John 431